List 27. **NOVICE** Tečaj LII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., po — pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic".

V Ljubljani 6. julija 1894.

Politiški oddelek.

Poslanci na gališki razstavi.

Mi smo že večkrat naglašali, kako važen faktor v notranji politiki da so avstrijski Poljaki, in izražali svoje obžalovanje, da je mej slovenskimi in poljskimi poslanci le premalo zveze. Vsled tega Poljaki skoro nič ne poznajo naših narodnih razmer. To je za nas Slovence večkrat že imelo slabe posledice.

Pri nas so seveda nekateri, ki so zoper vsako zvezo s Poljaki, češ, da se Poljaki ne čutijo Slovane. Taka sodba je pač popolnoma napačna. Kdor pogleda poljsko slovstvo, bode pač videl, da se Poljaki zanimajo vsaj v toliki meri za druge Slovane, nego se Rusi, pri katerih je znanje o druzih Slovanih jako majhno. Obsojati tudi ne moremo Poljakov, če tirajo nekako bolj separatistično politiko. To prihaja pač le od tod, da ima Galicija neki izjemen položaj. Separatistično politiko tirajo v Avstriji skoro vsi Slovani. Če Čehi ali pa Hrvatje vedno trkajo na svojo zgodovinsko pravo, to pač ni manj separatistična politika, nego je politika poljskih državnih poslancev, kajti uresničenje češkega in hrvatskega prava bil bi pogin za nekatere druge slovanske rodove v Avstriji.

Mladočehi imajo ravno zaradi tega tako malo vspeha s svojo politiko, ker so si od sebe odtujili Poljake. Da niso njih vodje vedno se zaganjali v Poljake, bil bi njih položaj v državnem zboru vse drugačen. Baš nasprotje mej Mladočehi in Poljaki je mnogo pripomoglo, da se je sklenila koalicija in da se vzdržuje. Mej Poljaki nikakor niso vsi za koalicijo. Mej njimi je močna stranka, katera ni za koalicijo. Ta stranka bi se koaliciji ne bila pridružila, da niso vodje protikoaliciji baš Mladočehi, ki so že tolikrat žalili Poljake. Tudi ne smemo misliti, da so vsi Poljaki nasprotni razširjenju volilne pravice. Temu nasprotuje samo poljska plemenitaška stranka, katera se pa mora boriti že dolgo za svoj vpliv. Mej narodom poljskim, posebno v mestih, se pojavlja nova čisto demokratična stranka, katera ni nasprotna razširjenju volilnega prava in je sploh za večjo svobodo. Ta stranka tudi ni tako specijalno poljska nego so plemenitaši, temveč ima širje in višje obzorje, v njej bi Slovenci lahko našli dobre zaveznike. Za plemenitaško stranko so v Galiciji mesta že zgubljena, pa tudi v kmetskih občinah se jej stališče maje. Celo v veleposestvu ne more več absolutno gospodariti, o čemer je nas poučila nedavno neka dopolnilna volitev. Računati je treba s poljskim narodom samim, ne pa le z njegovimi državnimi zastopniki.

Občno je znano, da Poljaki odločujejo o večini v državnem zboru. Brez njih nobena vlada ne more dobiti večine. Iz tega je vidno, da tesneje zveze s Poljaki morejo nam Slovencem mnogo koristiti. Govori se, da vlada samo zaradi tega ne misli se udati Nemcem zastran celjske gimnazije, ker so se za ta zavod nekoliko zavzeli Poljaki. Poslanci slovenski, kateri so ostali v koaliciji, zatorej le umno ravnajo, ako iščejo tesnejše zveze s poljskim klubom. Vsaka naša zahteva, za katero zastavijo Poljaki svoj vpliv, se nam bode izpolnila. Seveda slovenski poslanci zunaj koalicije v tem oziru nimajo tako ugodnega stališča.

Zaradi tega je nas le veselilo, da sta se potovanju državnih poslancev v Galicijo pridružila tudi g. Hohenwart in Šuklje. Posebno poslednji je zastopal nas Slovence. Gosp. Šuklje je bil zato zaradi tega precej sposoben, ker ima on že tako mej poljskimi politiki več prijateljev. Sedaj si je pa gotovo razširil krog svojih znancev mej Poljaki. Upamo, da je porabil to priliko, da je pojasnil Poljakom naše narodne razmere. Gosp. profesor se sicer zares rad suče le v višji politiki, ali vendar smo preverjeni, da ima še vedno nekaj srca za svoj narod. Tudi smo prepričani, da vezi, ki so se mej g. Šukljem in Poljskimi politiki ob tem shodu sklenile, se bodo vedno krepile in da nam Slovencem le koristijo, če pripeljejo do tega, da bode mej poljskimi in slovenskimi poslanci v bodoče vse živahneje občevanje, nego je bilo dosedaj.

Sicer pa že to, da je poleg grofa Hohenwarta bil

povabljen k potovanju v Galicijo tudi gosp. Šuklje, nam dokazuje, da imajo Slovenci še vedno nekaj veljave v političnih krogih in da jih zmatrajo zlasti koalicijski politiki še vedno za važen faktor, kateri bi se ne dal lahko zameniti. To pa baš omogočuje našim poslancem, da morejo na Dunaji kaj doseči, ako bodo znali si izkoristiti položaj. Baš v tem oziru se lahko marsikaj nauče od Poljakov. Poslednji so znali vsak položaj izkoristiti zase. Vedno so imeli pred vsem svoje poljske koristi pred očmi, svoje postopanje potem uravnali. Naših poslancev ni toliko v državnem zboru, ali vendar morejo marsikaj doseči, ako bodo hodili po potih, katere so jim že večkrat pokazali Poljaki.

To potovanje poslancev v Galicijo ni imelo le namena ogledati gališko razstavo in seznaniti se z napredkom poljskega naroda v poslednjem stoletji, temveč imelo je tudi velik političen pomen, imelo je namreč utrditi koalicijo in svetu pokazati njeno življensko zmožnost. Vsi časopisi priznavajo važnost temu potovanju v Galicijo. Nas pač posebno ne more veseliti, če se koalicija utrdi, ker smo tudi danes še prepričani, da za slovenstvo taka politika ni dobra. Računati je pa nam potreba z razmerami. Koalicija se utrjuje od dne do dne in v naših močeh ni, da bi jo strmoglavili. Bil je čas, ko je bilo mogoče še tako politiko preprečiti, ali te priložnosti naši poslanci niso porabili. Morali bi bili že tedaj z vso odločnostjo porobu se postaviti, ko so se začela pogajanja o zvezi mej konservativci in liberalci. Dognanim faktom se upirati, je pa že bilo prepozno. Protikoalicija se pa tudi ni obnesla, kakor je bilo pričakovati. Mladočehi so njeni vodje, ali so pokazali svojo nesposobnost k sebi privleči druge stranke. Niti Rusinov niso mogli si pridobiti.

Zato pa moramo Slovenci le veseli biti, ako se bode dalo tudi v koaliciji kaj pridobiti.

Potovanje poslancev v Galicijo je pa vsekako nam nekoliko olajšalo delovanje v tem oziru. Poleg tega se je pa iz raznih govorov videlo, da sami Nemci že priznavajo, kako važen faktor da so Poljaki, da torej sami ne morejo več odločevati. To spoznanje je pač veselo za nas, ker se Nemci vendar ne bodo upali pokazati vse brezozirnosti, posebno smo mi pred tem obvarovani, ako se nam posreči za naše težnje pridobiti Poljake.

Pismo iz Amerike

Aleks. Toman.

New York, meseca junija 1894.

Yes the times are bad — da časi so slabi tudi v deželi dolarjev: v Zjedinjenih državah.

Skoro v vseh 44 državah iz katerih zveza obstoji, vre in poka — pa nevarnosti za obstanek ljudovlade ni nobene.

Ako Vi v Evropi čitate novice tikajoče se naše republike, se pač čudite, kako more to vse biti, ne da se vladni voz ne preobrne in se vse ne polomi. Nas tukaj v Ameriki ne more nič v začudenje spraviti, ker smo že na vse te stvari navajeni.

Po dobi narodnogospodarskega cveta in blagra nam je usoda v teku zadnjega leta podala bridko kupico obrtnega in kupčijskega propala. Ni čuda torej da Coxeizem, štrajki, oboroženi vstanki delavcev in — ženske, kričeče po volilni pravici sivijo in belijo glave naših državnikov.

Uzroki tukajšnih slabih časov se pač ujemajo z onimi, kateri so krivi, da je po celem sveti blagostanje narodov začelo hirati. Preveliki industrijelni napredek, izvir visoke stopinje, na katerej v sedanji časni dobi učenost stoji, je pač največji razlog, zakaj je tako. Vsaka reč ima svojo dobro in svojo slabo stran in to vidimo tudi v tem slučaji.

Kako se more vse to porabiti, kar toliko milijonov delavnih rok in neštevilno strojev prestroji v človečanstvu koristne izdelke?

Osobito tukaj je strojestavstvo čudovito razvito in za najnavadnejše ročne opravila se Američan poslužuje strojnih priprav. Ni se čuditi, da so skladišča prepolna izdelanega blaga in da na stotisuče delavcev pohaja brez dela.

Lenoba brez denarja prouzročuje bolest v želodci — navadno imenovano lakota. Kjer je veliko lačnih ljudij zbrano, tam vlada čmernost, nezadovoljnost.

Tako je pač Mister Coxey iz Massillona, O. ugibal, ko je pred tremi meseci sklenil na čelu več sto lačnih, razstrganih brezposelnih korakati v Washington, ter od senata tirjati, da ta postavodajni zbor takoj izda postave in potrebni denar v svrho, da ljudstvo dobi delo.

Ko je Mister Coxey pred velikanskem, prekrasnim kapitolskem poslopjem stal so se mu prsa širile v zavesti svojega veličastnega poklica in joj! — stopil je na zeleno lepo travo, katera obdaja Zvezno palačo. Ko bi trenil so ga imeli modrosuknjati kapitolski čuvaji pri škricih in ko so ga narprej malo po ljubeznjivi amerik. šegi pobezali z svojimi bati vrgli so ga z njegovim chief: marshall-om Charles Brown-om v temno ječo. Grda zločinca! zakaj sta pa tudi pregledala malo tablico na katerej je tako razumljivo napisano: „keep off the grass“. „Na travo stopiti je prepovedano“ v vseh amerik. javnih parkih in za prestopek te zapovedi sta Coxey in Brown delala 15 dnij v službi slavne republike, katera jima je blagovolila za to prenočišče in hrano dati. Ker je vsak dolar dober, katerega se more „pošteno“ pridobiti, sodnik, kateri jih je obsodil ni pozabil še 10 dol. od vsakega tirjati. Morebiti za to, ker sta se predrznila dihati.

Da, v Zjedinjenih državah se strogo tirja natančno izpoljnevanje postav . . . . od r e v n i h državljanov.

Ako pa elegantna ekvipaža kakega krivonosatega borznega falota, ali predsednika kakega bogatega društva poruši cele vrste lepih cvetlic in drazega grmičevja, potem mastno pitani „Capitol — policeman“ k večjemu bolj proseče ko zapovedajoče opominja kočijaža biti prihodnjič bolj pazljiv — pa tudi to se ne predrzne, prej dokler mogočni gospodar kočije ni zginil v palačo, kjer se hoče pogoditi s senatorji za ceno jih glasov v svrho te ali druge za njegovo društvo ugodne postave.

Coxey je z svojo „Industrial-army“ ali „Commonwealer-ji“ najdel več posnemovalcev in tako imamo zdaj prizor, da se proti Washingtonu pomika zdaj 10 do 12 armad te vrste. Ljudstvo na deželi preskrbi te ljudi z živežem, bodisi iz usmiljenja, bodisi od strahu Če si ti industrijalni „soldier“ (vojaci) naveličajo peš hoditi, niso prav nič v zadregi, kako bo dalje šlo. Prvi železnični vlak, kateri jim pride v pest, podaja jim lepo priložnost jih upešane noge malo opočiti — za to ga ukradejo. Kakor besni potem dirjajo z vsemi parnimi silami proti Washingtonu — tako, da celi vozni red dotične proge prestane. Železnični uradniki vedo, da so „Commonwealerji“ odločni pajdaši, kateri se tudi hudobca ne boje — temveč, ker nimajo druzega ko življenje zgubiti. Življenje!? vedite, ta stvar je zelo cena v Ameriki. To je uzrok da so takim z nepočesanim Coxeycem obloženim vlakom vse proge proste, da se morebiti kako imetje železnice ne poškoduje. (Konec sledi.)

Politični pregled.

Hrvaško vseučilišče. — Govori se za gotovo, da bode že v proračunu za drugo leto, katerega v kratkem predloži hrvaška vlada saboru, mej izrednimi stroški 300.000 gl. odmenjenih za osnovo zdravniške fakultete na zagrebškem vseučilišči. Potem bi bilo torej v ta namen že na razpolago pol milijona goldinarjev, ker se je 200.000 gld. že nabralo. Ker so letos začeli zidati tudi veliko bolnico, kjer bode prostora za kliniko, je pač upati, da se v treh letih že lahko začne z osnovo medicinske fakultete. S tem bi bilo vseučilišče popolno. Želeti bi pač bilo, da bi se tudi cislajtanskem Slovencem in Hrvatom dovolilo pohajati v zdravniško fakulteto v Zagrebu, ker tako hitro še ne dobimo vseučilišča v Ljubljani. Zdravništvo je pač taka stroka, ki se bode na Hrvaškem pač učila ravno tako, kakor se drugod, njen pouk ni odvisen od državne uredbe.

Vašaty je začel po volilnih shodih borbo proti realistom. Ker so realisti največ profesorji, priporoča ta češki radikalec volilcem, da naj ne volijo uradnikov in profesorjev, ki niso dovolj neodvisni, da bi mogli začeti najskrajnejšo opozicijo proti vladi. Taki profesorji in uradniki ovirajo mladočeški klub, da se ne more odločiti za noben odločen korak. To sumničenje profesorjev in uradnikov, da niso sposobni za poslanstvo, je vzbudilo veliko nevoljomej češkim uradništvom, ker je mej njim več mož, ki so svojo značajnost že večkrat odločno pokazali, naj je to bilo tudi v njih škodo.

Chlumecky. — Nemški nacijonalci so dolgo že nevoljni na Chlumeckega in druge liberalce, ker ne branijo dovolj odločno nemških narodnih predpravic. To smo videli že na shodu v Gradci, kjer so bili po koaliciji, ki se ne upre z vso odločnostjo slovenskim paralelkam na gimnaziji v Celji. Najhuje je pa Chlumecky se zagrešil pri banketu poslancev v Levovu. Proslavljal je povzdigo gališkega šolstva poslednjih dvajset let, to je v času, ko se je v Galiciji odpravila nemščina iz ljudskih šol, popoljščile skoro vse nemške gimnazije in poprej nemški vseučilišči v Galiciji. To je nemškim nacijonalcem le preveč, da si upa kdo proslavljati kako dobo, ko so se tako pomanjšavale nemške predpravice. Za to so vsi jedini v tem, da Chlumecky ni več pravi Nemec.

Nemški Dunaj. — Koalicija je nekaterim Poljakom kar zmedla glave. Po poljskih listih je navdušenje za Nemce nenavadno veliko. Da pri tem udrihajo po Čehih, je čisto naravno. Neki prvak poljskih listov je čutil tudi potrebo zagovarjati nemški značaj Dunaja. Poljski pravi ta list, ne mislijo na Dunaji osnovati svojega konzumnega društva, nobene poljske šole, in tudi ne mislijo Dunaja zalagati s svojimi kuharicami, da bi mu dali slovanski značaj. Po poljskih nazorih je Dunaj bil od nekdaj nemško mesto. Vse to je naperjeno proti Čehom, ki se tudi na Dunaji potegujejo za svoje pravice. Kdo ve, če se Poljaki, še ne bodo kdaj kesali tacega navdušenja za Nemce. Nemci se na pr. v Šleziji nikakor ne kažejo posebno prijazne Poljakom. Pa kdo ve, če ni pod koalicijo že Šlezija za Poljake čisto nemška dežela.

Italija. — Crispi je zmagal. Vse vladne finančne predloge sprejele so se nespremenjene s 180 proti 74 glasom. To je večina, na katero pač ni mislila vlada nobenkrat. Carnotov umor je veliko pripomogel vladi do te znatne večine. Je pa s temi finančnimi predlogami dosežen namen in se bo Italija po teh predlogih zares financijelno rehabilitirala, to je pa zopet drugo vprašanje. Revnega stanja dosedanjega krivi so bili največ previsoki davki, ki so se nakladali ljudstvu. Po novih finančnih predlogah so se pa davki še pomnožili, prihranilo se glede stroškov ni dosti. Jasno je torej, da s temi vladnimi finančnimi predlogi Italiji ni dosti pomaganega. Lahko se zgodi, da Italija financijelno še huje pade in potem bo sprevidela, da ni druge poti, kakor da zmanjša vojsko in s tem kaj prihrani.

Anglija. — Kakor znano se je pred nedolgim časom vodja liberalne stranke na Angleškem in ministerski predsednik Gladstone podvrgel očesni operaciji, ki je dobro izpala. Zaradi te bolezni obustavil je tudi začasno svoje politično delovanje, vendar se je pa sploh mislilo, da bo Gladstone še pričel delovati na političnem polju, kakor hitro se popolnoma ozdravi. Te dni pa se je na nekem liberalnem zborovanji v Edinburgu naznanilo, da Gladstone ne misli več na to, da bi se zopet začel baviti s politiko. S tem završuje se torej politiška delavnost, s kakoršno se ni mogel dozdaj noben angleški državnik pohvaliti. Gladstone, ki je sedaj star 85 let, deloval je na političnem polji svojih 61 let, kajti v svojem 23 letu bil je izvoljen že v poslansko zbornico. Ministerski predsednik je bil Gladstone štirikrat.

Azija. — Mej Japonci in Kitajci utegne priti do vojne in sicer zaradi države Koreja. Nekak vrhovni gospodar čez to lepo in bogato državo je kitajski cesar, Japonci bi pa jo radi za se pridobili, kar so že večkrat a brezvspešno skušali. Pri tej priliki je bilo pobitih in oropanih ondi tudi nekaj Japoncev. Japonska vlada je povabila kitajsko vlado, da naj glasom pogodbe sklenjene mej seboj skupno intervenirati v Koreji. Kitajska vlada je to ponudbo zavrnila, vsled česar je japonska vlada na svojo pest jela postopati v Koreji in poslala tja 6 000 mož. Po vzgledu Japoncev storila je tako tudi kitajska vlada. V Koreji stojita si torej sedaj japonska in kitajska vojska nasproti, vsaka hoteča za se resolucijo na Koreji izkoristiti. Po najnovejših poročilih je vojska neizogibna. Za Evropo je ta vojska v toliko pomenjiva, ker imata svoje interese ondi tudi Anglija in Rusija. Rusija bi namreč tudi rada za se pridobila Korejo, če bo pa ta to skušala, postavila se ji bo po robu Anglija, ki mora varovati svoje interese v Velikem oceanu.

Obrtnija.

Črno barvanje kosti, slonove kosti in roga.

Večkrat je potrebno v raznih obrtih, da se kosti črno pobarvajo. Zato rabijo navadno črnino modrega lesa, ki se dobi, če se modri les kuha v vodi in pridenejo primerno kovinske soli ali okisovalna sredstva, ki dajo barvilu črno barvo. Nahaja se pa še več druzih načinov v črno barvanje teh stvarij, ki so pa manj znani.

Če rog namakamo najpoprej v raztopljini solitarno-kislega živega srebra in potem v raztopljini srebrnega amonijuma, postane podoben bizonovemu rogu.

Posebno dober je pa za tako črno barvanje kosti v vodi raztopljeni nigrozin. Napraviti se mora močna raztopljina te snovi. Kost se poprej mora popolnoma oprostiti vsake tolšče, ker sicer se to barvilo ne prime. Koščene stvari, ki se hočejo črno pobarvati kuhajo se v taki raztopljini: Slonove kosti pa ne smemo kuhati v teh raztopljini, ker bi se stopile ob veliki vročini. Denemo jo zatorej v 30° C. gorko raztopljino, v kateri leži po več ur in s tem dobi popolnoma črno barvo.

Da se kosti oproste tolšče, se morajo dolgo kuhati v vodi, katero večkrat zamenjavamo. Oprostiti tolšče moramó kosti vselej, ako jih barvamo s kako barvo, ne le pri tem barvanji.

Roga pa vendar ne moremo pobarvati z omenjenim barvilom. Rog denemo v ta namen v raztopljino natrij-

*

skega svinčenega okisca, kateri pridenemo malo natronovega hidrata. Navadno zadošča, če se rog moči pol ure v tej raztopljini, vendar je to odvisno od tega, kakšen da je rog in kako da je debel. Na to rožene stvari izperemo in jih denemo v nasišeno 30 do 40° C. vročo raztopljino volnenega črnila. V tej raztopljini naj rog leži 12 ur. Pri tem pa vendar ne škoduje, če se ta čas raztopljina nekoliko shladi.

Če kosti barvajo s kotranovimi barvami, ne zadošča, da jih izperemo, temveč moramo jih kako lužiti. Priporoča se, če kosti denemo štiri ure v tekočino iz 400 delov vode, 50 delov solitrove kisline in 5 delov vinske kisline. Potem se koščene stvari spero in denó za jedno četrt ure v vodo, kateri smo pridejali nekaj malega kositarne soli in nekaj kapljic solne kisline. Pri slonovi kosti zadošča kratko luženje v vodi, v kateri je 1 odstotek solne kisline.

Obrtnijske raznoterosti.

Obrtne zadruge. Upravno sodišče razsodilo je v nekem posebnem slučaji, da morajo obrtne zadruge naznanjati političnemu oblastvu tudi odborove seje, ako se te zahteva.

Izumitelj šivalnega stroja. Posrečilo se je najti iz arhivov, kje in kdaj je bil rojen izumitelj šivalnega stroja krojač Jožef Madersberger. Rojen je bil dne 6. marca 1768. leta v Kufsteinu na Tirolskem in se je 1790. leta preselil na Dunaj. Tirolsko obrtno društvo je dalo vzidati ženjalnemu rojaku spominsko ploščo.

Sprememba morske vode v pitno vodo. Zagrebški inženir Ofister je izumil neki aparat, s katerim se morska voda v malo minutah v dobro pitno vodo spremeni. Poskusi, ki so se vršili v primorskem mestu Postere, so se dobro obnesli. Ta iznajdba je velike važnosti za mornarje.

Kmetijstvo.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Kolikor je glavni odbor vzmogel, podpiral je tudi kmetijski pouk; vzdrževal je deloma podkovsko šolo, izdajal kmetijske poučne spise, izprosil državno podporo za nemška kmetijska predavanja po kočevskem okrajnem glavarstvu ter odposlal dva kranjska sirarja v sirarski tečaj v Šmihel na Tirolsko, da sta se bolje strokovno izobrazila.

Samostojno področje je imel konjerejski odsek kmetijske družbe in je pospeševal vse konjerejske reči v naši deželi. Odsek je posredoval pri razvrstitvi plemenih žrebcev po posameznih žrebčarskih postajah, pri oddaji žrebcev v zasebno oskrbo posestnikom v okoliši težkega plemena (na Gorenjskem) ter pri prebiranji za pleme nesposobnih državnih žrebcev. Ob licencevanji žrebcev sta zastopala dva člana, takisto pri državnem premovanji konj. K temu premovanju so pripeljali v šestih konkurznih postajah (v Lescah, v Kranji, v Kamniku, na Vrhniki, v Ribnici, v Trebnjem in v Št. Jarneji) 108 kobil s sesnimi žrebeti, 53 brejih kobil in 81 žrebic, torej vsega vkupe 242 živalij, izmed katerih jih je 120 dobilo darila v znesku 1270 gld. in 49 srebrnih svetinj. Odsek pa je leta 1893. priredil tudi v Bohinjski Bistrici premovanje konj, in sicer z deželno podporo. Pripeljali so 37 kobil z žrebeti, od katerih je bilo obdarjenih 10; dobile so 150 goldinarjev.

Leta 1893. je plemenilo na Kranjskem v 18 žrebčarskih postajah 45 državnih žrebcev, izmed katerih sta bila 2 angleške polnokrvne, 14 angleške polkrvne, 1 norfolške, 11 orijentalske polkrvne, 12 lipiške in 5 mrzlokrvne pasme. V zasebni oskrbi je bilo 29 državnih žrebcev, ki so plemenili v 25 okrajih v okoliši težkega plemena. Po pasmi so bili ti žrebci pincgavci, valonci in kartovci. Razven teh žrebcev so plemenili 1893. l. še 3 licencevani zasebni žrebci. Vsi ti žrebci so plemenili l. 1893. 4303 kobile.

Odsek je leta 1889. začete dirke nadaljeval tudi to leto ter je z državno in deželno podporo priredil peto dirko v Št. Jarneji. Udeležilo se je je 40 posestnikov s 50 konji.

Vsled odsekcvega prizadevanja so se l. 1893. priredili trije semnji za nakupovanje konj za c. in kr. vojno, in sicer v Kostanjevici, v Bučki in v Št. Jarneji.

Odsek je tudi sklenil povzdigniti rejo težkih konj v kranjskem in kamniškem okraji ter v ljubljanski okolici. V to svrho sta mu deželni odbor in kranjska hranilnica naklonila podpore, iz katerih je leta 1893. kupil več dobrih žrebic ter jih je prodal konjerejcem omenjenih okrajev na javni dražbi. Izklicna cena je bila polovica nakupne cene.

Meseca maja 1893. leta se je odsek po odposlanci udeležil konjerejske enkete na Dunaj, da je zastopal deželne koristi.

Novo podvzetje odsekovo v prospeh konjereje je ustanovitev tekališča za žrebeta v Št. Jarneji, katero se bo vsled podpor vlade, dežele in kranjske hranilnice odprlo uže leta 1894.

V letu 1893. je odsek imel 2844 gld. 16 kr. dohodkov in 2353 gld. 10 kr. stroškov; torej je preostalo v blagajnici 491 gld. in 6 kr.

Glavno delo samostojnega ribarskega odseka leta 1893. je bila dovršitev ribjega vališča in vzgojevališča na deželnem posestvu na Studenci. Vališče se je spopolnilo; napravil se je namreč vodovod, ki bo vališču v vsakem slučaji dovajal potrebno množino vode. Napravila se je tudi precejalnica (cedilo), obsežna 8 m^3, katera čisti vodo za vališče. Sploh se je vse tako predelalo, da se sedaj lahko hkrati vali 150.000 iker.

V zavodu se je vzgojilo 30.000 postrvij, 6000 rdečih potočnic in 140.000 šarenk, skupaj torej nad 170.000 ribic, katerih pa je bilo moči oddati komaj petino, če prav jim je bila cena polovico manjša kakor po drugih deželah. Odsek bo skušal te ribe obdržali do zime 1893. leta, če prav je prostor določen le za tretjino tega šte

vila. Nekaj enoletnih šarenk se je l. 1893. oddalo tudi na Koroško.

Zbor je vzel poročilo na znanje ter izrekel zahvalo poljedelskemu ministerstvu, deželni vladi, deželnemu zastopu in kranjski hranilnici za podporo družbi.

Odbornik g. Josip Lenarčič o proračunu za minolo in proračunu za prihodnje leto. Lansko leto so znašali skupni dohodki 78.302 gld. 54 kr., in koncem leta je ostalo v blagajnici 1289 gld. 54 kr. Premoženja je družba imela 38.694 gld. 51 kr. Zbor je brez ugovora računski sklep in bilanco ter proračun za prihodnje leto, ki kaže dohodkov 13.750 gld. Vse stroške bode mogoče pokriti s proračunjenimi dohodki in še ostane kacih 500 gl.

Na to se je v glavni odbor izvolil zopet z večino glasov knezoškofijski tajnik g. J. Šiška. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Običajne skušnje na tukajšnji podkovski šoli za kovače brez šole in učence podkovske šole vršile so se dne 27. in 28. junija t l. pred izpraševalno komisijo, kateri načeloval je vodja šole dr. vitez Bleiweis Trsteniški, izpraševalci pa bili so c. kr. okrajni živinozdravnik Folakovsky in učitelj Šlegel. Dne 27 junija prišlo je k skušnji 14 kovačev, od teh delalo je skušnjo prvikrat 10 kovačev, 4 so jo ponavljali. Od teh kovačev pa je bilo le 8 toliko izvežbanih, da jim je komisija zamogla izročiti spričevala, 5 kovačev je propalo pri izpitu ter mora po preteku enega leta ponavljati skušnjo. Eden kovač je med skušnjo odstopil, ter hoče priti v šolo. Po narodnosti bili so vsi Slovenci in sicer 10 Kranjcev, 3 Štajarci, 1 Korošec. — Dne 28. junija delali so izpit učenci šole in sicer iz podkovstva in mesogledstva. Vsi so bili dobro izvežbani, 4 dobili so red „prav dobro“, 6 red „dobro“. Vsi učenci imeli so podpore, enemu naklonil je podporo v znesku 100 gld., vis. dež. odbor goriški, a moral je ostati celo leto v šoli. Vsi učenci so Slovenci, 9 Kranjcev, 1 Goričan. Sledeči učenci delali so izpit z prav dobrim vspehom: 1. Avsec Fran iz Pudoba, okraj Logatec. 2. Banič Mihael iz Sela, okraj Krško. 3. Stegnar Fran iz Podbrezja, okraj Kranj. 4 Zorè Anton iz Kamnika. Z dobrim vspehom pa: 1. Klobučar Vincencij iz Uršne sele, okraj Rudolfovo. 2. Zajc Fran iz Velikomražovo, okraj Krško. 3. Seručar Fran iz Zagojzda, okraj Litija. 4. Žorž Josip iz Podrage, okraj Postojna. 5. Ladiha Alojzij iz Trebnega, okraj Rudolfovo. 6. Vogrič Janez iz Otaleža, okraj Tomin na Goriškem.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

O madjarski lojalnosti, bolje: nelojalnosti bi se dalo, žal! pač še mnogo govoriti, pa — pustimo stvar, ker stanja mi itak ne bomo zboljšali, ali pa predrugačili. A nekaj vendar le nečemo zamolčati, kar nam kaže prav očividno, da se Madjari svoje preteklosti prav čisto nič, prav za las ne sramujejo. L. 1891. smo v „Slov.“ ravno pod naslovom: „Madjarska lojalnost“ brali med drugim: „Kakor mnogi drugi narodi, tako so priredili tudi Madjari letos“ (1891., in kdo ve, če morebiti ne ravno hrvatski razstavi v Zagrebu nakjub) „nekakšno arheloško razstavo. Ali v tej razstavi niso bili izloženi predmeti iz prazgodovinske dobe, nego specijalno predmeti iz leta 1848., ki spominjajo vsi na ogersko revolucijo, ter je to prava revolucijonarska razstava. Za kakšnega čudaka, kakor so Angleži, je to seveda že nekaj, ali za ostalo občinstvo je gotovo brez vsake vrednosti. Koga zanimajo podobe Košuta, katerega Ogri tako proslavljajo brez pravega pomena. Je li on kaj stalnega storil za Ogersko? Je li vreden renegat, kakor je bil Košut, da se proslavlja? Košut, rojen Slovak, ni zatajil samo svoje narodnosti, nego je celo grozno preganjal Slovane, zveste ogerske državljane ter hotel Hrvatsko zbrisati z zemljevida in potopiti jo v madjarskem morji. On se ni pregrešil samo kot upornik proti svojemu kralju, nego tudi kot nasilnik proti svojim sodržavljanom. Nikjer na svetu ne bi takega moža proslavljali, nego samo na Ogerskem je to mogoče, kajti to gre v prilog tudi današnjej ogerskej proti narodnej politiki.“

„Med različno razstavniško šaro, ki spominja na revolucijo, so tudi pisma puntarskega generala Görgeja. Znamenito je ono, v katerem pozivlje avstrijskega zapovednika trdnjave budimske, Hencija, da se uda s svojimi Hrvati; kajti če jih vjame žive, dal jih bo vse postreliti, kakor tudi njegovo (general-Hencijevo) vjeto rodovino. Kaj značilno za vodje madjarske revolucije je to pismo; ali tudi ono zapovednika Hencija, v katerem imenuje Görgeja izdajico in nezvestega vojaka. Čudno, da so Madjari izložili to pismo, ki jih vendar tako sramoti. Ali najskrajnejša drzovitost je to, da so se upali na beli dan z ono listino, s katero so proglasili 14. aprila leta 1849. vladarski rod Habsburški kot nepostaven za Ogersko, ki se ob enem razglaša za popolnoma samostalno izborno državo. Na tej listini so podpisi nekaterih še sedaj živih ogerskih magnatov. Tudi so v tej izložbi proglasi, s katerimi iščejo Ogri svojega novega vladarja. A za nameček je še tudi izložen proglas z dne 16. junija l. 1866., po katerem je bilo generalu Vetter-ju dovoljeno od kralja pruskega, da zbira honvedsko vojsko proti cesarju avstrijskemu. Če vse to pomislimo, potem moramo pritrditi, da je ta izložba razžaljiva bila ne le za vladarsko hišo, ampak tudi za vse nemadjarske narode na Ogerskem.“

Po ravno opisani razstavi soditi bi poslednjič Madjari še kmalu jeli trditi, da so bili oni l. 1848. in 1849. v pravici, ostale avstrijske dežele s presvitlem vladarjem vred pa v krivici. To so nekako pokazali oni že s tem, ker so že leto poprej (1890.) v Aradu postavili in razkrili spominek trinajstorici tako zvanih „narodnih mučenikov“, ki so bili dne 6. oktobra 1849. l. ondi štirje ustreljeni, deveteri pa obešeni. Bili so pa to takorekoč kolodvoji madjarske puntarske vojske, vsi poprej nadčastniki v c. kr. vojni. (Za ime enega se še dobro spominjam, ki se je vojskoval popred na Laškim proti ondotnim puntarjem; med vojsko premeščen je bil na Ogersko, tam pa je sam vstopil v puntarsko vojsko in postal eden izmed poveljnikov. In ta je bil rodom celo Hrvat,

tedaj narodski odpadnik a la Košut.) Ker leži slučajno „Slovenija l. 1849. list 33.“ pred manoj na mizi, lahko bi navedel vse te nesrečne žrtve madjarke vstaje po imenih in starosti, a, — opustim naj to; povem naj le, da so bili oni poprejšnji: 1 c. kr. polkovnik, 3 c. kr. majorji, 6 c. kr. stotnikov, 2 c. kr. nadlajtenanta in 1 lajtenant. Vse te obsodbe so se bile sklenile od c. kr. vojaškega sodišča v Aradu dne 6. oktobra 1849., in se zvršile, kakor je o vojskinem času običajno, koj taisti dan. Madjarom so pa to zdaj „narodni mučeniki“. Bog varuj našo milo in ljubo Avstrijo za vselej takih prežalostnih dogodkov!

Hodeč po reških ulicah srečeval sem mnoge vojake-pešce. Nosili so sicer uniformo ogerske infanterije, a govorili so hrvatski. Radovednost moja dognala je kmalu, da je to polk Jelačič-ev, sostavljen iz prejšnjih otočanskih in likanskih graničarjev, tedaj jedro starih utrjenih hrvatskih junakov. Zvedel sem pa tudi, kako Rečani za ta polk prav čisto nič ne marajo. Se ve: da bi bil to polk kakih pristnih Mažarov! Kako bi pomagali še oni širiti madjarščino po Reki; v krčmah, v prodajalnicah, pri rokodelcih moralo bi se znati in govoriti kolikor toliko madjarski; na javnih prostorih, morda še v cerkvi (vsaj od časa do časa) čulo bi se madjarski, število Madjarov bi s prihodom njihovih vojakov kar hipoma zdatno naraslo; — res škoda, da so misli in ukrepi vojnega ministerstva na Dunaji vsa drugačne, kot zagrizenih reških Madjarov. Povedalo se mi je namreč, da se je od nekih strani že tiščalo na to, da bi se polk Jelačič-ev premestil iz Reke, a na Dunaji nečejo o tem nič slišati. Že morajo vedeti zakaj! — (Kot mali dostavek k ravno navedenemu naj povem še dogodbico, da je bil l. 1891. stotnik Uželac imenovanega polka pozval ogerskega državnega poslanca Ugrona, znanega širokoustneža, na dvoboj. Kakor je znano, vé namreč ta mož o raznih prilikah mnogo govoriti, in tako je bil obesil tudi neki čisto privatni pogovor Uželačev s svojim tovarišem, tudi stotnikom, v Budimpešti na veliki zvon. A poguma, dvobiti in pomeriti se s hrabrim graničarjem, mož ni imel. Izgovarjal se je baje, da mu tega ne dovoli dotični klub. Gotovo bi se bil on poskusil s Uželačem, ko bi se mu ne bile tresle hlače in se ne bil bal za svojo zdravo kožo. O tej aferi je šel o onem času velik šum po hrvatskih in madjarskih časnikih, ime Uželačevo pa je bilo prišlo vsled tega pri Hrvatih in tudi v vojaških krogih na zelo dober glas.) (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Zaklad pri starinarji. Neki pruski rezervni častnik opazil je nedavno na oknu pri nekem starinarji zarujavel karabinec na kamen in ga je kupil za 4 marke, ker mu je ugajal. Ko je kupljen karabinec malo rjo očistil, je opazil, da ima jako veliko okrasov na puškinem kopitu. Ko je očistil cev, je opazil, da ima vsporedno zlate in srebrne poteze. Na zgornji strani cevi našel je napis: „Butin de prince Xaver de Saxe á Zorndorf.“ Saksonski princ se je vdeležil kot generalni lajtnant kot poveljnik oddelka Francozov in Saksoncev proti Prusom bitve in je tedaj najbrž izgubil ta karabinec.

Nov oklep. Orožar Viljem Weber v Mannheimu je iznašel neki nov oklep, ki se je pri poskusih še boljše obnesel kot Dovejev. Streljali so vanj s puškami, katerih kroglje prebijejo 3 palce debele deske na 20 korakov daleč, ali oklepa, narejenega iz neznane snovi, niso prebili. Splošna sodba je, da oklep zadošča vojaškim zahtevam.

Kaligula. V Nemčiji napravlja veliko pozornost neka zgodovinska razprava, katero je profesor Quidde v Monakovem spisal. Spis sicer znanstveno ali vendar kaj lahko umljivo razpravlja razmere ob času rimskega cesarja Kaligule. Nekateri so pa iztaknili, da knjiga prav za prav riše sedanje odnošaje v Nemčiji. Zaradi tega je nastal po časopisih grozen hrup. Monakovska akademija znanosti ji zaradi tega izrazila pisatelju, ki je njen izredni član, svoje nezadovoljnost. Pisatelj je pa to izjavo odločno zavrnil, češ, da akademija ni poklicana izrekati kritike o delih, katera ž njo niso v nobeni zvezi.

Novice.

Dopisi.

Iz Zeleznikov, 2. julija. (Raznoterosti.) Kakor sploh po celi deželi, se je tudi pri nas spomladi napovedal ljuti boj rujavim hroščem; mladini se še povedati ni hotelo, da bi utegnila biti za čas največje sile celo šola oproščena, ker bi bila pretežko pričakovala zaželenega sovražnika; pa, spomlad je minila, hroščev pa ni hotelo biti. Komaj toliko jih je bilo videti, da smo vedeli, da se po barvi in podobi niso nič spremenili od prejšnjih let. Trud in pokončevanje je pri nas toraj izostalo. — Trave so bile tudi po naših krajih letos tako bujne rasti, da jih je bilo kar veselje gledati. Pri košnji pa je mnogim vreme prav nagalo, prav po pregovoru: „Če je veliko trave, se seno težko spravlja“. Po drugi strani je pa pogostni dež zopet dobro vplival s tem, da so otave hitro in prav lepo ozelenele, in če Gospod Bog da na jesen lepo vreme, se je tudi za takrat nadjati dobrega otavnega pridelka Tudi polja stojijo prav lepo, z žetvijo se bo pričelo vsak čas, in če nas Gospod Bog še malo dni obvaruje kake hude ure, bo tudi žiten pridelek prav povoljen. — S čebelorejo se pri nas ne pečajo mnogo, pravijo pa eni, da bo letos tudi o tem dovolj dobro. Pravil mi je čebelar, da je imel čez zimo le 6 panjev, zdaj so se mu pa pomnožili že na 31, tedaj ima že 25 panjev prireje.

Sinoči okolu 10. ure gnalo se je po naši dolini prav močno hudourje, na moč se je bliskalo, silno je grom odmeval, na kar je prišel tudi močni naliv. Kmalu na to jelo se je žareti nebo, in na gori Sv. Mohora v sosedni selški fari pokazal se je požar. Ni se zamoglo vendar natančno razločiti vsled velike teme, ali gori cerkev, ali mežnija. Danes zjutraj, žali! smo zvedeli, da med tem, ko je šel mežnar zvonit „oblakom“ k cerkvi, ki je od mežnije nekoliko oddaljena, treščilo je v poslednjo, in brž ko ne je strela ubila tudi v podstrešju ležečega sina ali vsaj toliko ga omamila, da ga ni bilo moč oteti iz goreče lesene hiše, in tako je z hišo vred tudi on zgorel. Siromak se je male ure poprej vrnil od romanja raz sv. Višarije Pa to ni bila edina nesreča včerajšnjega dneva v naši okolici. Tudi v Bukovšici je popoldan okolu 4. ure pogorela hiša in je pri požaru zgorelo tudi nekaj živine. Brž ko ne so pa zanetili le zopet otroci, ker je pri hlevu jelo goreti, kjer je bilo dosta suhe praproti, in so otroci imeli ondi svoj „dirndaj“. Otrok, ki vzame „mašinico“ v roke, zasluži od svojih starišev do krvavega biti „našvigan“, da bi za vselej zapomnil, kedaj je imel tako nevarno igračo v roki!

J. L.

— **Potrjen zakon.** Cesar je potrdil načrt zakona glede uravnave voda v ribniški in kočevski dolini, kakor ga je sklenil deželni zbor kranjski. Zgradbe bode vodil gozdni komisar g. Vilj. Putick. pod nadzorstvom gozdnega svetnika C. Riederja. Znesek 6000 gld. iz drž. melijoracijskega zaklada že vstavljen v potrjen proračun za l. 1894.

— **Za juriste.** Pravosodno ministerstvo je dovolilo za okrožje graškega višjega deželnega sodišča, da smejo absolvirani juristi vstopiti v sodno prakso še predno so prebili tretjo teoretično diž. preskušnjo ali pridobili doktorat. Ta uredba, ki se je pred osmimi leti odpravila, se je morala z ozirom na pomankanje avskultantov zopet uvesti.

— **Nove maše** obhajali bodo gg. ljubljanski novomašniki letos tako-le: g. Frančišek Bernik, 5. avg. na Trati pri Poljanah; g. Feliks Knižek, 5. avg pri sv. Jakobu v Ljubljani; g. Andrej Krajec, 5. avg. v Stari Cerkvi pri Kočevji; g. Janez Medved, 29. jul. v Št. Vidu pri Zatičini: g. Anton Mezeg, 22. jul. pri sv. Petru v Ljubljani; g. Janez Pristov, 29. jul na Breznici; g. Janez Štrukelj, 29. jul. v Št. Vidu nad Ljubljano: g. Frančišek Traven, 29. julija v Smledniku; g. Jožef Volc, 5 avg v Olševku; g. Jožef Vrankar, 5. avg. v Špitaliču; g. Frančišek Bleiweis, 29. jul. v Naklem; g. Anton Čadež, v praznik sv. Ane pri M. P na Brezjah; g. Janez Dolinar, 5. avg. na Dobravi; g. Frančišek Finžgar, 5. avg. na Breznici; g. Jožef Juvanec, 22. julija v Planini; g. Anton Oblak, 29. jul. v Horjulu.

— **Ulični napisi v Ljubljani.** Deželna vlada je razveljavila dva sicer nebistvena sklepa mestnega zbora ljubljanskega, tičoča se naprave samoslovenskih napisov po mestnih ulicah in trgih. Mestni zbor je v svoji seji dne 3. t. m. sklenil pritožiti se proti temu razveljavljenju svojih sklepov na ministerstvo.

— **Slavčeva desetletnica** in sestanek narodnih pevskih društev v Ljubljani. Program slavnosti 10letnice pevskega društva „Slavec“ dne 7. in 8. julija t. l. je v kratkem nastopni: Dne 7. julija v deželnem gledališči slavnostni koncert. Dne 8. julija: 1.) Ob $^1/_2$ 8. uri zjutraj zbirališče vseh društev na Kongresnem trgu. 2.) Odhod k sv. maši 3.) Ob $^1/_2$ 9. uri sv. maša v cerkvi sv. Jakoba. 4.) Zajuterk v raznih gostilnah. 5.) Ob $^3/_4$ 10. uri poskušnja za skupna zbora. 6.) Ob $^1/_2$ 11. uri obhod po mestu z godbo na čelu. Na Mestnem trgu: a) Pozdrav narodnih dam ljubljanskih b) A. Foerster: „Naša zastava“, poje društvo „Slavec“. 7.) Po sprevodu slavnostno zborovanje v redutni dvorani: a) Skupni pozdrav in nagovor predsednika društva „Slavec“. b) Razgovor o osnovi zveze slovenskih pevskih društev. c) Imenovanje častnih članov društva „Slavec“. 8.) Skupen obed pri „Virantu“. 9.) Ob $^1/_4$ 4. uri zbirališče vseh društev na sv. Jakoba trgu ter skupen odhod z zastavami in godbo na Koslerjev vrt, kjer se vrši velika vrtna veselica. Pri veselici pojejo razna društva iz Hrvatske, Primorske, Štajarske in Kranjske. „Naprej zastava slave“ in „Jadransko morje“ pojo vsi zbori skupno s spremljevanjem vojaške godbe, katera nastopi pri veselici popolna. Program veselice obseza dalje, bazar kegljanje na dobitke in razne ljudske igre in na večer umetni ogenj.

— **»Slovensko pevsko društvo v Ptuji«** javlja, da je letošnji veliki koncert, ki je bil s početka določen na 5. dan avgusta, odložen na 8 dan septembra. Ta odložitev je bila potrebna, ker za dan 5. avgusta ni bilo godbe dobiti. Za 8. dan septembra zagotovila si je društvo vojaško godbo. Velečastiti g. o. Klement Šalamun, gvardijan čč. oo. minoritov v Ptuji, prepustil je samostanski vrt brezplačno za koncert.

— **Šole.** Na c. kr. državni nižji gimnaziji v Ljubljani je vpisovanje v I. razred v nedeljo dne 15. julija od 8. do 12. ure dopoludne. Pismene preskušnje pričnó se v pondeljek dne 16. julija ob 8. uri dopoludne, ustne istega dne ob 3. uri popoludne. — Na c. kr. višji realki v Ljubljani vršil se je dne 2. 3. in 4. t. m. zrelostni izpit, kateremu se je podvrglo 17 sedmošolcev. Dva sta napravila izpit z odliko, 13 z dobrim vspehom, 2 bodeta morala čez dva meseca izpit ponavljati iz po ednega predmeta. — Na c. kr. učiteljišči in vadnici (moški oddelek) so šolsko leto zaključili dne 4. t. m. Dne 5. t. m. pričeli so se zrelostni izpiti za četrtoletnike. Na ženskem oddelku traja pouk do 14. t. m., ker ni letos četrtoletnic, ki bi delale tudi zrelostni izpit. Na c. kr. državni višji gimnaziji v Ljubljani je sklep šolskega leta jutri dne 7. t. m. potem se pričnó zrelostni izpiti osmošolcev.

— **V Ljubljanico je skočila** dne 24. junija t. l. zvečer ob 11. uri in sicer iz Šent. Jakobskega mostu neka 16letna Pavla Dejak. Nesrečna ljubezen jo je gnala v vodo Nesrečnico potegnili so še le na sv. Petra in Pavla dan pod Selom iz Ljubljanice.

— **Nesreča.** Dne 3. julija dopoludne povozil je pri Škofljici vlak kmeta Matijo Galeta iz Dul. Gale čakal je na prevozni cesti na vozu sedeč vlaka, da odide mimo. V trenotku, ko je imel pripihati vlak, se konj splaši, zadirja po cesti naprej na železniški tir, vlak v tem hipu pridrdra, prime voz, istega popolnoma razdrobi, moža pa tako razmesari, da ga skoraj poznati ni bilo več. Konju se ni nič zgodilo, ker je bil že čez tir. Krivda pri tem zadeva pač tudi železniško upravo. Ker ne napravi zavor ob prevoznih cestah.

— **Strela ubila** je v Cerengrobu pri Škofji Loki dne 4. t. m. kajžarico Marijo Benedičič in 16letno hčer njeno, Barbaro. Delali sta na polji, kar je nastala nevihta. Hiteli sta pod košat hrast, da prevedriti, toda nesreča je hotela in strela je udarila v hrast in obe ubila. Ta nesrečen slučaj naj bode zopet v svarilo vsem, da o nevihti ni stopati pod drevesa!

— **Nesreča na Savi.** 38letni gospodar iz Renk po domače Podžamski in dva krepka mladenča po domače Topoletova iz Kožice plavili so dne 3. julija po Savi v Zagorje čoln obložen s 36 merniki pšenice in enim tovorom čresla. Ker je bila ta teža za slab in vrhu še premajhen čoln prevelika, se je čoln prevrnil in valovi so pogoltnili blago in imenovane tri brodnike, katerih niso še dobili.

Carnotov pogreb.

Zbornici sta sklenili, da se Carnot pokoplje na državne stroške in sta v ta namen dovolili 100.000 frankov. Vedelo se je zatorej, da bode pogreb velikansk. Iz vseh krajev so prišli ljudje v Pariz. Splošno je mnenje, da tako slovesnega pogreba še ni videl Pariz, kakor je bil baš ta. Ob cestah, po katerih je imel iti sprevod, so bili oddali vsa okna v najem za radovedne gledalce. Neki hotel je dobil tako 28.000 frankov najemnine. Ob cesti so se postavili odri za gledalce. Nekateri teh odrov bili so jako primitivno narejeni. Kar nekaj desk delo se čez dve leseni podstavki in oder je bil narejen. Vendar je bil prostor na takem odru veljal 2 franka. Po nekaterih ulicah so bili postavili lestvice in vsak klin se je oddal v najem.

Zjutraj ob sedmih so že bile vse ulice polne. Po strehah je že bilo polno gledalcev, ravno tako po drevesih, po vrtih ob cestah.

Zjutraj so dohajali še nekateri venci. Došli so venci zlasti od evropskih vladarjev. Venci so bili dragoceni. Nekateri so veljali več tisoč frankov. Pariški vrtnarji so napravili veliko dobička, kajti imeli so preobilo naročil. Vojaki so jeli kmalu prihajati. Ob 9. uri so naredili

prostor po ulicah, po katerih pojde sprevod. Zbrali so se generali, diplomatje in drugi dostojanstveniki. Odposlanstva so na široko okrog predsednikove palače zastopila vse prostore.

Ob 10. uri prišel je nov predsednik republike. Ob četrt na jednajsto uro dal je general Saussier znamenje, da se začne sprevod. Topovi so zagromeli, in sprevod se je začel premikati. Na čelu sprevoda jaha general Saussier, za njim republikanske garde na konjih, potem vojaki, učenci tehnične šole in vojaške šole v Saint Cyru, na to so na posebnih stojalih nesli vence vladarjev. Najprej so nesli na levi venec cesarja avstrijskega, na desni nemškega in kraljice angleške. Na sredi so nesli največji venec ruskega carja. Na to je prišel voz z mrličem okrašen z zastavami. Za vozom korakali so člani pokojnikove rodbine. Na to je korakal nov predsednik republike Kazimir Perier s trakom velikega mojstra častne legije. Sedaj slede generali, častniki, senatorji, poslanci, diplomati, vojaški atašeji, najvišji sodniki v rudečih talarjih, profesorji vseučilišča v zelenih, rumenih in vijoletnih talarjih, akademiki v zelenih frakih. Najprej je šel sprevod v cerkev Notre Dame, kjer je bilo duhovsko opravilo. Nadškof Richard je imel primeren nagovor. Iz cerkve se je pomikal sprevod v Pantheon, kjer so položili k poslednjemu počitku ga poleg drugih velikih Francozov, mej drugim tudi poleg njegovega slavnega deda, katerega ostanki tudi tukaj prebivajo.

Prvi nagrobni govor je imel ministerski predsednik Dupuy, ki je proslavljal pokojnika kot ženija miru, ki bode počival poleg organizatorja zmag. Rekel je, da je Carnot želel vse Francoze zjediniti v republiko skupnosti in svobode, modrosti in napredka. Na to so govorili še predsednik senata, podpredsednik zbornice in pa general Andrée in truplo se je položilo k večnemu počitku.

Vršil se je sprevod v lepem redu. Policija je bila storila potrebne varnostne naredbe. Po provincijalnih mestih je prejšnje dni pozaprla veliko anarhistov, da niso mogli ta dan priti v Pariz in izvršiti kakega napada. V Parizu so pa že ob štirih zjutraj zaprli nad 200 anarhistov. Tako da so vsi znani anarhisti ta dan bili v ječi.

Naravno je pa, da se je pri veliki gnječi pripetilo več nesreč. Padel je neki človek z visocega zidnega okrajka, od koder je gledal sprevod. Pri Tuilerijski ograji sta dva moža na nekem stebru se opirala na neko vazo. Jeden teh je padel tako nesrečno na železno ograjo, da je obvisel na njej s predrtim trebuhom. Prinesli so ga umirajočega v bolnico. Vaza se je prekucnila s stebra in dve osebi hudo poškodovala. Jeden mož je umrl na solnčarici, ko je hotel ravno oditi domu. Več ljudij je zbolelo od vročine, mej njim dva admirala in jeden senator. Nekatere ljudi poškodovali so vojaški konji. Neka starka je zagledala na tleh neko pušico za sardine in zaklicala: „Bomba!“ Nastal je vsled tega velik strah in je bilo več oseb lahko ali težko poškodovanih. V več krajih so se podrli za gledalce napravljeni odri. Že v ponedeljek se je naznanilo blizu tisoč slučajev poškodovanja ali obolenja. Koliko je pa še manjših poskodovanj, katerih ni nikdo naznanjal.

Anarhisti.

Na Španjskem je posebno Barcelona pravo gnezdo anarhistov. Več so jih že zaprli, nekatere so usmrtili, ali vse dosti ne pomaga. Minoli teden se je pri guvernerju v Barcelonu neki človek oglasil, da želi biti v važni zadevi vsprejet. K sreči, da ga niso k guverneju izpustili in so ga začasa spoznali. Bil je znani anarhist Cyriaco, katerega že dolgo iščejo. Pri njem so našli bodalo. Kakor se kaže, hočejo anarhisti v bodoče se bolj posluževati bodala, ki je v spretnih rokah nevarnejše, nego bomba.

Tako je tudi v Livorni na Laškem napadel neki anarhist z bodalom urednika časopisov „Gazetta Livornese“ in „Il Telegrafo“ Bandija in ga jako nevarno poškodoval.

Nevarno ranjenega so prinesli v bolnico, in skušali so mu ustaviti kri. Vse prizadevanje ni pomagalo. Povod temu napadu je to, da je umorjenec v svojih dveh listih hudo napadal anarhiste. Bandi je bil v mladih letih pogumen vojak. Bojeval se je v več krajih za zjedinjenje Italije. Bil mej tisočerimi pri Marseli. Pri Calatafimiju je z osvojenjem neke baterije odločil bitvo. Pri Custozzi si je kot major pridobil vojaški red Savojskega doma. V obeh bitvah je bil težko ranjen. On je ustanovil lista „Gazetta Livornese“ in „Telegrafo“ in bil je sploh jako nadarjeni pisatelj.

Italijanski vladi je pa ta umor le pripomogel, da je ložje v zbornici dobila večino za nov zakon o razstrelilih. Razun treh poslancev so vsi glasovali za vlado

V Valencii na Španjskem je v neki papirnici se razletela dinamitna bomba, ki je napravila jako mnogo škode. K sreči pa človek ni nobeden poškodovan. Krivca, nekega anarhističnega delavca so zaprli. Kakor se vidi, anarhisti se začenjajo po vseh državah močno gibati.

Iz Metza so te dni zaradi anarhističnih agitacij iztirali krojača Dědka s Češkega. Dědek je še le štiriindvajset let star in je sam priznal, da je anarhist.

V Berolinu so pa te dni obsodili anarhista Solerja in Dökringa zaradi anarhističnih agitacij v jednoletno ječo.

Anarhistom ni bilo po volji, da se mej delavci na Španjskem širi katoliška zavest. Posebno jim bilo je trn v peti, da se je romanje delavcev v Rimu tako dobro obneslo. Te dni je v katedralni cerkvi v Madridu napal nek delavec vodjo tega romanja markiza Cunbasa z bodalom. Gotovo bi ga bil usmrtil, da ni neki drug delavec zabranil. Pri tem je pa bil drugi delavec nevarno poškodovan. Markiz je pa ostal nepoškodovan. To se je vršilo v katedralni cerkvi, ko je bil markiz prišel neko delo ogledovat. V raznih evropskih državah se sedaj pripravljajo razni zakoni proti anarhistom. V italijanski zbornici se je že predložilo več tacih predlog. Tudi v Belgiji bodo jeseni predložili zbornici nekatere predloge proti anarhistom, ker je Bruselj postal veliko središče proti anarhistom.

Kako živeti, da se dolgo živi?

Dolgost življenja našega je kratka.
Prešern.

V majhnem francoskem okraju Leers praznovalo je pred nekoliko časom šest dvojic istočastno zlato poroko. Nekdo piše, da šteje skupna starost vseh 921 let in število let njihovih potomcev je 350. V Rocroi živi še starina, ki se je udeležil kot korporal bitke pri Smolensku. 29. junija je praznoval svoj 100 rojstni dan. V Toursu biva žena, ki je sedaj stara skoro 102 leti, vendar pa še popolnoma zdrava in pri zavednosti, akoravno ne sliši več dobro. V Parizu je živelo leta 1881. jednajst mož in devet žen, ki so bili stareji nego po 100 let. Te številke so nagnile gospoda Paula Lippmana, da je napisal v „La Vie Contemporaino“ nekaj sestavkov, kako se doseže velika starost.

Da ni kuharjev in kuharic in tovarn za žgane pijače, bi morali iti zdravniki beračit: tako pravi Lippman. Zmernost v vsem, zlasti v jedi in pijači so najvažnejši pogoji za dolgo življenje. Kot okrepilo življenske sile priporoča gospod telesne vaje, kakor sekanje, veslanje, lov, jezdarjenje, borenje, plavanje, drsanje, raznovrstno igranje in delo v prostej naravi. V obče je vse kar telesne dele krepi velikanskega pomena za dolgo življenje. Tudi oblačenje in stanovanje sta pri tem velike važnosti. Kar se zadnjega zadeva je torej do cela neumevno, kako more moderni svet odobravati temna stanovanja, v katerih zavese tapete in pohištvo in okna ne samo prah narejajo ampak tudi z različnimi strupovi kužijo zrak in svitlobo. Glavna stvar pri stanovanji je vendar, da je prijazno in svitlo. Kar se tiče časa za spanje pravi g. zdravnik, da do sedmega leta naj otroci spe toliko časa, dokler se jim poljubi. Od sedmega do dvanajstega leta jim dvanajsturno spanje škoduje. Friderik Veliki in Napoleon prvi sta spala samo po pet ur. Spalna soba bodi visoka, svitla in prijazna. Najbolje, da leži proti vzhodu ali jugu. Brez skrbi se lahko spi pri odprtem oknu, če se skrbi, da ni prepiha. Moderne postelje so nezdrave. Če vse to v poštev jemljemo, bode gotovo bolje.

Te besede so resnične. Mislim, da ni nobenega, ki bi jih z veseljem ne podpisal. Koliko jih je pa tudi, zlasti izmej delavskih slojev, ki si tako življenje ne morejo napraviti! Koliko jih je, ki beračijo od hiše do hiše za skorjico kruha živeč od danes do jutri, koliko je ljudij, ki v mrazu in lakoti preživijo celo svoje življenje, katerim je življenje nepretrgana vrsta britkostij in težav, ki komaj čakajo, da jih objame tihotna grobna celina! Taki si ne morejo omisliti, česar bi jim trebalo za življenje kakor to stori bogatin živeč v obilici zemeljskih darov.

— **Hiša se je podrla.** V Liberci na Češkem se je 28. marca podrla hiša, katero so še-le zidali. Pri tem je 31 delavcev podsulo pod razvalinami. Izvlekli so dvanajst mrtvih in devetnajst težko poškodovanih.

— **Strašen dvoboj.** Kačji dvoboj vršil se je pred kratkim v Britanski Indiji mej kapitanom Philipps in poročnikom Shepherd. Strupeno kačo spustili so v popolnoma temno dvorano. V dvorano vstopila sta na to imenovona dvobojevnika vsak od ene strani. Prav nič nista videla, kje v dvorani tiči kača, dvorana bila je kakor rečeno popolnoma temna. V groznem strahu prebila sta dvobojevnika v dvorani tavaje sem ter tje kakih 10 minut. Kar zakriči poročnik Shepherd. Pičila ga je kača. Kapitan kakor hitro mogoče hiti na prosto, vojaki pristopijo in odnesejo poročnika, ki je v groznih mukah umrl, rešiti ga ni bilo več moč. Kapitan je iz strahu popolnoma osivel.

— **Sina ustrelil.** Krčmar v Kopru Janez Gečenko je hotel dne 21. m m ustreliti mačka, pa je zadel svojega devetletnega sina, ki je bil takoj mrtev.

— **Nesreča na morji.** Blizu Odese sta na Črnem morji trčila vkupe neki parnik in neka jadernica. Obe sta se potopili.

— **Grozovitnež.** V Freiburgu v Švici je delavec Egger kmeta Coseneya ubil in zažgal mu hišo. Ubil je tudi dva druga kmeta, ki sta ga hotela prijeti. Naposled so ga vendar prijeli in izročili sodišču.

— **Štrajk.** Na Škotskem štrajka 73.000 rudo- in premogokopov, samo 500 jih pa dela.

— **Obsojeni veleizdajalci.** Dne 28. junija obsodili so v Pragi šestnajstletnega Zdenka Matejičeka in J. Kolečka v 12 letno in osemnajstletnega Ferdinanda Schütza v trinajstmesečno ječo. Zatoženi so bili veleizdaje, razžaljenja cesarja, rušenja javnega reda in miru, tatvine, razžaljenja časti in nedovoljene nošnje orožja.

— **V sodnji dvorani so jo zaprli.** Lepa deklica Lavra Kamienionka je tožila nedavno na Dunaji klobučarja Rafaela Mütza, da jo je zapeljal obetajoč jej zakon. Služila je pri njem za gospodinjo (ključarico) in znala je vse tako pripovedovati, da so jej morali verjeti. Stvar je prišla pred sodišče. Mützvo zagovornik je pred obravnavo dobil prič o prejšnjem življenji tožnice. Lavra Kamienionka trdi, da je devetnajst let stara, priča trgovski agent Moric Dattelbaum pove, da jo že pozna šest let in že tedaj je bila stara osemnajst let. Tedaj je njega prosila, da prevzame jerobstvo necega otroka, katerega je povila, in katerega oče je praktični zdravnik v Galiciji. On je jerobstvo prevzel. Pozneje izvedel, da je v Tarnovu hotela dati krstiti necega otroka, ali je duhovnik, spoznal, da je že krščen. Bila je obsojena v večmesečno ječo, ker je otroka bila le vzela, da toži dotičnega zdravnika. Druga priča Moric Kallinhof, mlekar na Dunaji, trdi, da je tožnica pred 6timi leti pri njem služila. Čez 2 meseca, ko je šla od njega, je prinesla nekega dne v naročji dojenčka, o katerem je trdila, da je od nekega doktoranda. Postrešček S. Weizendorf je tudi že pozna šest let in tudi ve, da je bila zaprta. Klara Ledibel, je pa že pozna sedem let. Pri njej je stanovala. Po njenih mislih je tožnica gotovo že stara 25 let. Maksimilijan Kulik pove, da je tožnica bila pred tremi leti ljubica njegova in ž njim živela. Sodnik je zatoženca oprostil. Tožnico so pa zaprli.

— **Dve polnopravni zakonski ženski.** V Berolinu se je pripetil jako čuden slučaj. Neki trgovec je imel jako lepo ženo. Ž njo je dolgo živel v najlepši složnosti. Kar naenkrat začne sumiti, da ima njegova žena nedovoljeno znanje z nekim lahkoživcem v njegovi hiši. Trgovec toži ženo. Ker je lahkoživec prisegel, da ima s to žensko zares znanje, se je zakon ločil. Kupec se je v drugič oženil. Prva žena pa v tem vzame dobrega odvetnika. Ta je nabral s časom oteževalno gradivo proti dotičnemu lahkoživcu, da so ga tožili krive prisege. Zatoženec je sam priznal, da je le zaradi tega rekel, da ima to znanje, da bi se govorilo o njem. Obsojen je bil v petletno ječo. Ločitev zakona se je razveljavila. Kupec je imel dve veljavno poročeni ženi. Hudo mu je bilo, da je tako žalil prvo ženo. Zbolel je in umrl. Sedaj se pa njegovi ženi pravdati za dedščino. Stvar je precej težavna za juriste in vsak je radoveden, kako bodo razsodili.

— **Velik požar.** V Budimpešti je v nedeljo jelo goreti v Wolfnerjevi perilnici za volno. Ker je bilo v tovarni jako mnogo vnetljivih stvarij, se je ogenj jako hitro širil. Ogenj je napravil nad $^1/_2$ milijona škode. Poškodoval oziroma uničil je tudi 30 postranskih poslopij. Ko se je podrl neki zid je ubilo policijskega glavarja, jednega redarja in jednega delavca, pet jih je težko, več pa lahko poškodovanih.

— **Kolera** se je pokazala v Lüttichu v Belgiji. Več jih je že za to boleznijo zbolelo, nekateri pa tudi umrli.

— **Češki trgovski učenci pred deželnim sodiščem.** Pred praškim deželnim sodiščem so se imeli zagovarjati učenci zasebne trgovske šole Hofmeister, Bražek in Busil, zaradi veleizdaje, razžaljenja cesarja, razžaljenja članov cesarske rodbine, tajnega zborovanja, udeleženja pri tajnih društvih. Hofmeister je bil obsojen v štiri, Bražek pa v petletno ječo, Busilu se pa druzega ni moglo dokazati, da je ljudij hujskal, in je zatorej bil obsojen v štiritedensko ječo. Ti dijaki, in več druzih je imelo neko tajno društvo z imenom „Meč“.

— **Napad na Crispija** je bil najet, kakor mislijo mnogi časopisi. Tako se je izrekel anarhist Marij Tournadre. Lega je streljal na italijanskega ministerskega predsednika v zaprtem vozu s takim starim samokresom, da ni bilo misliti, da ga ubije. Lega je bil res v raznih anarhističnih klubih, ali so ga povsod izključili, ker se je kazalo, da je tajni policist. Lego je le policija najela, da je streljal na Crispija in mu tako pridobil nekaj popularnosti.

— **Sleparije pri volitvah** je obtoženih 58 mestjanov v Čikagi. Mej temi se nahajajo trije mestni odborniki, in dva komisarja, ki sta volitve vodila. Na sled so prišli menda velikim zamotam in to je preiskovalno sodnijo napotilo, da je začela strogo preiskavo po vseh predmestjih v Čikagi.

— **Sneg je padel** zadnje dni majnika v Louisville, Ky. v Ameriki. Starejši ljudje ne pomnijo jednacega.

— **Štrajkujoči delavci** so v Creeple Creek v Ameriki razstrelili poslopje nad rudnikom Strong pri Battle Mountainu. Potem so spustili sto funtov smodnika v rov, in na ta način usmrtili jednajst delavcev bivših na delu. Prebivalci so v velikem strahu, ker pričakujejo še več krvavih bojev. Štrajkarji trdijo, da niso ubili nikogar, ker so se prepričali, da so šli vsi delavci iz jame. 26. maja okoli polunoči so se dvignili štrajkarji, vzeli vlak ter odrinili v Wilbur, kjer so prenočevali denverski biriči. Okrog 4. ure zjutraj se je vnel boj, v kojem je bil umorjen jeden rudar in trije ranjeni. Več biričev je bilo tudi ranjenih, govori se, da petnajst.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 27. junija 1894. Pšenica gld. 8·50 kr., rž gld. 6·40 kr., ječmen gld. 6·40 kr., oves gld. 7·— kr., ajda gld. 7·— kr., proso gld. 5·— kr., turšica gld. 5·70 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 8 — kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Brnu dne 4. julija t. l.: 30, 10, 15, 1, 78.
Na Dunaji dne 30. junija t. l.: 57, 87, 78, 88, 46
V Gradci dne 30. junija t. l.: 42, 1, 33, 17, 49.

Seb. Kneipp M.

Neogibno potrebno je za vsako družino
Kathreinerova
Kneipp-ova sladna kava
z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava in redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (15)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.
Ponaredeb se naj varuje.
Dobi se povsod. **$^1/_2$ kile 25 kr.**

J. GIONTINI,

knjigarna, prodaja papirja v Ljubljani

priporoča sledeče novosti:

Maršal grof Radecki . . . . . 20 kr. po pošti 23 kr.
Potovanje v Liliput . . . . . 20 » » » 23 »
Šaljivi Jaka I. II. dela . . . . . 24 » » » 27 »
Venček, pravljic in pripovedek . . . . 20 » » » 23 »
Dr. Simonič: Kako postanemo stari? 1 gld. po pošti 1 gld. 5 kr.
Slovenska himna: Naprej zastava slave! 20 kr. po pošti 22 kr.
Die Weinbereitung und die Kellerwirtschaft, für Weinproduzenten, Kellermeister und Weinhändler 4 fl. 96 kr.
Der Landtischler. Entwürfe zu einfachen Möbeln für das Haus des Bürgers und Landmannes 4 fl. 65 kr. (3)

Dunajske srečke po 1 krono.

Zadnji teden.

5 glavnih dobitkov 10.000 kron. (6)

Srečke priporoča: J. C. MAYER v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.